

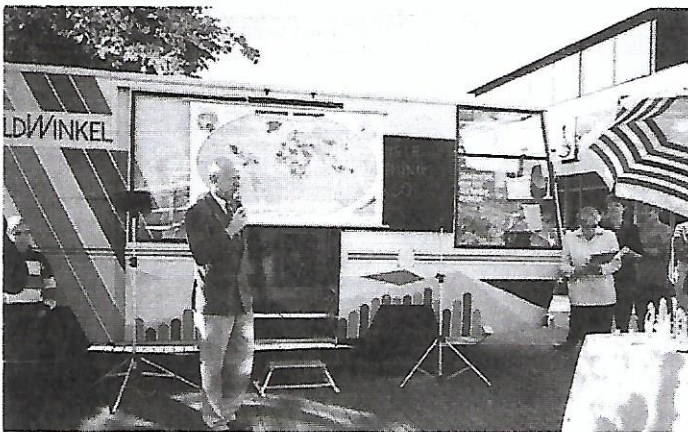
1997-2007: TIEN JAAR WERELDWINKELBUS

Wil van Koningsbrugge & Wiard Krook

In 1990 werd Els Nuisker benaderd door collega Els Leijdekkers met het idee om samen een *Wereldwinkel* op te zetten in Diemen. Zij kende iemand van de *Stichting Groothandel Goed Werk* die bereid was hen een aantal in de derde wereld vervaardigde goederen, met een totaalwaarde van 1000 gulden, in consignatie te laten verkopen. Dat was het begin van de huidige *Wereldwinkel* in Diemen. Ook Dineke Groen, die actief was bij de *Stichting Diemenaren helpen Roemenië*, werd betrokken bij de organisatie. In *De Schuilplaats* en de *Bethlehemkerk* werden elke eerste en derde zondag na de dienst 'food en non-foodproducten' verkocht. Daarnaast werd 'van onder het bed vandaan' verkocht aan bejaardenhuizen en scholen, en tijdens het *Diemer Festijn*. Dorus Luijckx kwam wat later de organisatie versterken met zijn praktische kennis op het gebied van bedrijfskunde. Els Nuisker was de afgelopen 10 jaar voorzitter. De stichting wordt nu door Alfons Fischer geleid.

Van organisatie naar stichting

In 1997 kreeg de *Wereldwinkel* in Best een eigen pand en zette de SRV-bus, die ze als winkel gebruikten, te koop. De bus werd door de Diemense *Wereldwinkel* gekocht voor 7000 gulden (eigen geld aangevuld met een gift). De firma *Saan* stelde een trailer beschikbaar en toog met wat vrijwilligers naar Best om de bus op te halen. Na een grondige opknapbeurt werd de rijdende winkel op 20 september 1997 onder veel belangstelling officieel door burgemeester Bob de Hon geopend. De standplaats werd het Claes van Maarssenplein bij het winkelcentrum

Burgemeester Bob de Hon opent de rijdende Wereldwinkelbus op 20 september 1997.

Een groep vrijwilligers van de Stichting Vrijwilligerscollectief 'Het Elsengroen' (Wereldwinkel Diemen) in 2001 op de foto voor de Wereldwinkelbus.

Diemerplein. Sindsdien is de bus vrijdags en zaterdags niet meer weg te denken uit het winkelcentrumbeeld. Omdat er nu een grotere variatie aan producten te koop kon worden geboden werd het tijd om de organisatie professioneler te maken en onder te brengen in een stichting. De naam werd *Stichting Vrijwilligerscollectief 'Het Elsengroen' (Wereldwinkel Diemen)*.*

De strategie is echter altijd gebleven dat de inkoop de verkoop-opbrengst niet te boven mag gaan. Daar de midzomernachtmarkt in 1997 een enorm succes werd kon met de opbrengst flink geïnvesteerd worden. De bus is inmiddels een paar keer in onderhoud geweest bij de firma *Spykstaal*. In 2006 is hij door het schildersbedrijf *Stokman* in Almere volledig opgeknapt en geschilderd in de huisstijl van de *Wereldwinkel*. Deze keer werd firma *Verberkt BV* bereid gevonden het transport per trailer te verzorgen.

Wereldwinkel Diemen

Nu, 10 jaar later, heeft de Diemense *Wereldwinkel* 35 medewerkers die volgens een strak rooster bij toerbeurt de 'rijdende Wereldwinkel' van de Rode Kruislaan naar het winkelcentrum *Diemerplein* rijden, de in- en verkoop bemensen en helpen met de organisatie. De groep medewerkers breidt zich nog steeds uit, maar extra handen zijn altijd welkom. "De *Wereldwinkel* is belangrijk voor vele groepen mensen," vertelt Els Nuisker. "De groep vrijwilligers ontleent enorm veel plezier en genoegdoe-

ning aan het werk. Je helpt de mensen in derdewerldlanden om trots te zijn op hun eigen cultuur en op hun producten. Het mes snijdt aan twee kanten: de opbrengsten van de producten gaan naar de vervaardigers, die daardoor een beter leven krijgen en hun kinderen naar school kunnen sturen. De klanten kopen exclusieve producten die duurzaam vervaardigd zijn, of aan het afval onttrokken worden." Mensen die zich aangetrokken voelen door dit principe en mee willen helpen, kunnen zich aanmelden bij de medewerkers in de bus.

Derde Wereldwinkel

Diemen had al eerder een *Wereldwinkel*, of *Derde Wereldwinkel "Diemen"*, zoals het toen nog genoemd werd. Deze werd medio 1972 opgericht door de *Interkerkelijke Werkgroep voor Ontwikkelingshulp Diemen*. De oprichters waren onder andere Hessel Bakker (gereformeerd), de vader van Arlien Bakker, Gerard Lüschen (katholiek) en Wout Vedder (hervormd). Het was een, zeker voor die tijd, verrassend oecumenisch initiatief. Het was de tijd van burgeroorlogen overal in Afrika en van actievoeren in Nederland. De oprichters zagen hun taak dan ook voornamelijk in het voorlichting geven over de politieke en economische situatie in de derde wereld en de enorme kloof tussen arm en rijk. Arlien Bakker: "Wij waren vooral een actiegroep. We hadden de tijdschriften van alle bevrijdingscomités in huis en deden mee aan de *Vredesweek*. Daarnaast werden voedselproducten als rijst, koffie en rietsuiker verkocht." Arlien sloot zich als 15-jarige bij de *Derde Wereldwinkel* aan. Ze kon er haar creativiteit kwijt, met name in de etalages. Begin jaren '80 werd ook Tonny Ruitenbeek-Schäffer, de in 2006 overleden echtgenote van de Diemense oud-wethouder Alfons Ruitenbeek, actief lid.

Locaties

Het eerste onderkomen van de *Derde Wereldwinkel* was in de voormalige AKO-boekwinkel aan de Hartveldseweg 15. Veel Diemense inwoners kenden deze winkel onder de luifel van

Van links naar rechts zien we Hannie van Hoek, Ina Koopmans, Dien van Zalingen en Magda van der Velden, allen vrijwilligsters van de Diemense Wereldwinkel.

Boven en onder: Op elke vrijdag en zaterdag is er altijd grote belangstelling voor het rijke assortiment 'food en non-food' dat in de Wereldwinkelbus te koop is. De vaste standplaats is het Claes van Maarsseplein bij het winkelcentrum 'Diemerplein' (foto's 2007, Wiard Krook).

WERELDWINKEL

EEN GOEDE ZAAK

het zogenaamde 'Witte Blok' nog uit de tijd toen Cor Smit Jzn. er zijn *Diemer Boekhandel* annex bibliotheek in had gevestigd. Deze locatie was maar tijdelijk voor de *Derde Wereldwinkel* beschikbaar, omdat het 'Witte Blok' op de nominatie stond om gesloopt te worden. Toen dit een feit was, kon tijdelijk het leegstaande winkelpand van de voormalige fietsenwinkel van Van der Gragt en zijn opvolger van Van Amstel, gelegen aan de Hartveldseweg 8, worden betrokken. Ook dit markante gebouw met dubbele trapgevels, ontkwam niet aan de slopershamer. Het werd in 1977 afgebroken.

In 1975 beschikte de *Derde Wereldwinkel* reeds over een rijdende winkel van het merk *VEDAF*. In zijn verslag "Wereldwinkels in Diemen" (september 2007) beschrijft Alfons Ruitenbeek hoe dit tot stand was gekomen: "De Gemeente Diemen kreeg de beschikking over een gift van 10.000 gulden van de heer J. de Hoop voor doelen ten behoeve van de bevolking. Hij bouwde een eerste pand van de latere (en nu toenmalige) meubelboulevard. Bij het vinden van een huurder deed hij deze schenking. Op voorstel van de Wereldwinkel stelde wethouder F.B. Duran de helft beschikbaar voor een rijdende wereldwinkel. Wagenmaker Van Drie (gevestigd aan de Weesperstraat) kon voor dit bedrag een bestaande wagen aankopen en ook geheel inrichten als verkoopwagen." De 'Wereldwagen' werd op 26 november 1975 officieel door wethouder F.B. Duran, in het bijzijn van de heer De Hoop, overgedragen. De wagen kon worden gestald op een open terrein aan de Ouddiemerlaan (de huidige locatie van de *Omval*) en werd wekelijks (met handkracht) naar de tegenoverliggende ingang van het winkelcentrum gesleept."

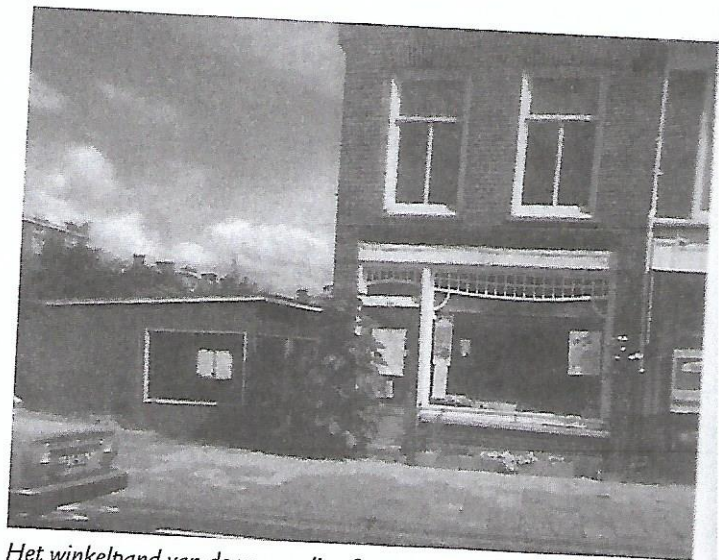
Pas in 1979 kon de *Derde Wereldwinkel* een nogal vervallen winkelpand aan de Burgemeester Bickerstraat 3 in gebruik

De eerste rijdende Wereldwinkel werd in 1975 in gebruik genomen. De kar stond bij de ingang van het winkelcentrum aan de Ouddiemerlaan.

Van 1972 tot 1975 was de *Derde Wereldwinkel* gevestigd in de voormalige boekwinkel van Cor Smit Jzn. en de AKO aan de Hartveldseweg 15, het zogenaamde 'Witte Blok'.

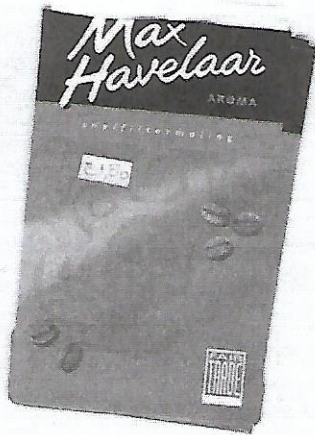

Het winkelpand van de voormalige fietsenwinkel van Van der Gragt en Van Amstel aan de Hartveldseweg 8 was van 1975 tot 1977 het tijdelijke onderkomen van de *Derde Wereldwinkel*.

Toen in 1979 het winkelpand van de voormalige slagerij van Kees Jongbloed en Arie Havekotte aan de Burgemeester Bickerstraat 3 beschikbaar kwam, verhuisde de *Derde Wereldwinkel* hiernaartoe. In 1983 werd het woonblok met winkels aan deze straat gesloopt voor nieuwbouw.

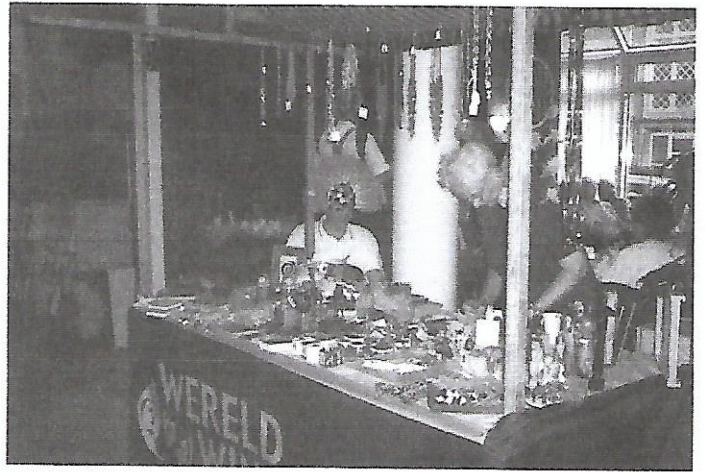
nemen. Ook van deze locatie was bekend dat het binnen afzienbare tijd tegen de grond zou gaan. De laatste gebruikers waren leden van een jongerencentrum die de winkel hadden gekraakt. Ze noemden hun onderkomen 't Slagertje. Daarvoor had Kees Jongbloed er zijn slagerswinkel in gevestigd, met als zijn opvolger Arie Havekotte. De *Derde Wereldwinkel* aan de Burgemeester Bickerstraat werd op zaterdag 29 september 1979 officieel geopend door de oud voorzitter Gerard Lüschen. Tevens opende hij een fototentoonstelling tegen rassendiscriminatie, die in de nieuwe vestiging was ingericht. In het winkeltje kon men onder andere terecht voor koffie en thee uit Tanzania en kringlooppapier.

"We waren ontzettend idealistisch," herinnert Arlien Bakker zich. "Maar ook erg naïef en amateuristisch. Het verstrekken van informatie was veel belangrijker dan het verkopen van de producten. De nadruk ligt tegenwoordig vooral op de verkoop, en die wordt erg professioneel aangepakt. De kwaliteit van *Max Havelaar* koffie, om maar één voorbeeld te noemen, is enorm verbeterd."

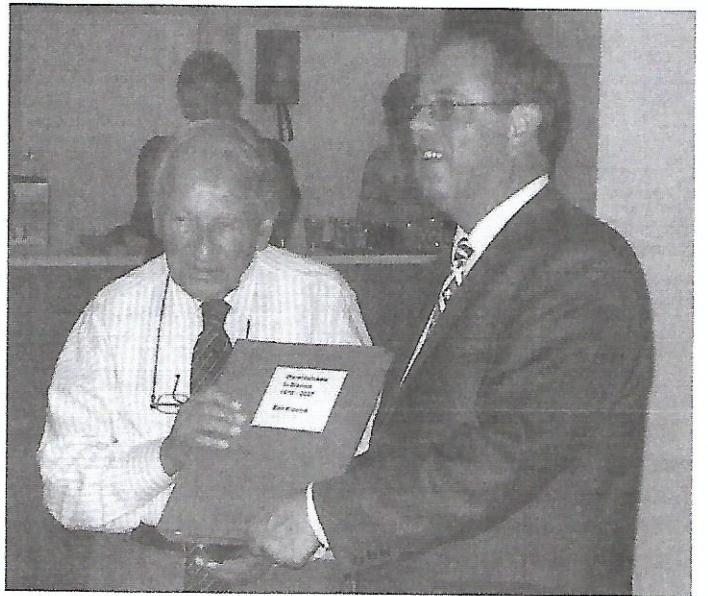
De sloop, voorafgaand aan de geplande nieuwbouw, maakte in november 1983 een definitief einde aan de locatie Burgemeester Bickerstraat. Met ingang van 1 maart 1985 werd de *Derde Wereldwinkel* opgeheven. Echter in 1986 ontfermde Lidy Waas-Meeuwenoord zich over de erfenis. Als zelfstandig onderdeel van de pas opgerichte *Vereniging Initiatief voor Ontwikkelingssamenwerking Diemen* (VIVOS) werd de verkoop van wereldproducten nog enige jaren verzorgd vanuit het adres Prinses Irenestraat 84 en later Griend 147.

Producten en klanten

Met de oprichting van de *Stichting 'Het Elsengroen'* in 1997 werd het Diemense vrijwilligerswerk ten bate van Derde Wereldlanden nieuw leven ingeblazen. De inkoop van de huidige *Wereldwinkel Diemen*, is in handen van penningmeester Ina Stokman. Zij gaat regelmatig met een wisselende groep vrijwilligers naar Culemborg naar de groothandel van de *Fair Trade* organisatie en naar het *Mondiaal Centrum*, waarin een

Bij vele gelegenheden is de Diemense Wereldwinkel met een kraam aanwezig om allerlei 'Fair Trade' artikelen uit Derde Wereldlanden te verkopen. Dineke Groen-Nieuwpoort neemt hier de zaken waar (foto 21 juni 2006).

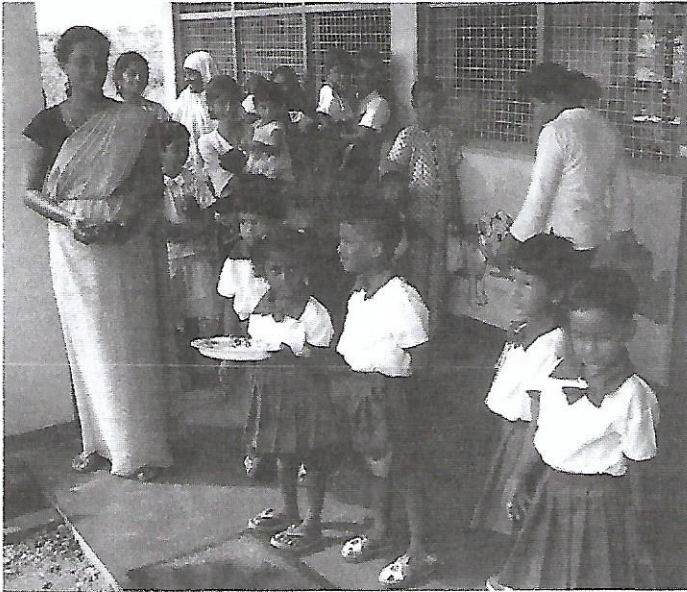

Tijdens de receptie in 'De Schakel' op 22 september 2007, ter gelegenheid van de viering van het 10-jarige bestaan van de Rijdende Wereldwinkel, overhandigt de voorzitter Alfons Fischer een herinneringsboek aan de Diemense oud-wethouder en Wereldwinkel-supporter van het eerste uur Alfons Ruitenbeek.

groot aantal importeurs zich hebben verenigd.. Deze organisaties kopen alleen in bij streng geselecteerde handelspartners in derdewereldlanden en helpen met subsidies, cursussen en adviezen. Producenten en organisaties blijven echter onafhankelijk van elkaar en de producenten worden regelmatig gecontroleerd op het voldoen aan de door de *Bond voor Wereldwinkels* vastgelegde criteria. Alle spullen worden voorzien van het "Fair Trade" keurmerk. De producten die in de bus worden aangeboden bestaan niet alleen uit cadeauartikelen, zoals woondecoraties, speelgoed en sieraden, maar ook uit 'food' zoals wijn en koffie.

Het Elsengroen heeft inmiddels een sterke klantenkring opgebouwd. Gemiddeld komen er per weekend zo'n 50 mensen in de bus. Ze heeft ook een aantal grootverbruikers als klant die grote hoeveelheden koffie en thee afnemen. Er is een speciale koffieploeg die de dozen rondbrengt. Daarnaast staat *Het Elsengroen* eens per maand met een kraam in het winkelcentrum

Op 15 januari 2006 werd in het plaatsje Ambalantota in Sri Lanka feestelijk de pre-school "Het Elsenegroen" officieel geopend. De school kon worden gebouwd dankzij de materiële en financiële steun van de Diemense gemeenteraad, de Diemense bevolking en de Wereldwinkel Diemen.

Diemerplein. De kraam trekt een groot aantal bezoekers, die normaal voorbij lopen, maar daarna toch ook nog even een kijkje in de bus komen nemen. Er komen vaak heel bijzondere mensen met leuke en heimwee verhalen over de spullen die we verkopen, waarin zij hun eigen land herkennen. "Laatst was hier een Afrikaan die zijn ogen niet van een van onze drums kon afhouden, en uiteindelijk vroeg of hij er even op mocht spelen," vertelt Els. Maar er komen ook veel mensen die op zoek zijn naar bijzondere en symbolische cadeaus die ter plekke allerlei emoties losmaken. De aankopen brengen vaak interessante discussies op gang over religie en geloof, het vertrouwen in eigen kunnen en de moed iets op te bouwen in eigen land. Voorts levert *Het Elsenegroen* kerstpakketten voor scholen en bedrijven, houdt kerstmarkten in de bejaardentehuizen in Diemen, Amsterdam-Zuidoost, Amsterdam-Oost en in de *Martelaren van Gorinchem* op het Linnaeushof en neemt deel aan de fiets- en wandelbeurs, die jaarlijks door de Diemenaar Theo Jorna wordt georganiseerd in de RAI.

Acties

Eind december 2004 raakte *Het Elsenegroen* betrokken bij de tsunami-ramp in Sri Lanka. In de bus worden kinderpuzzels verkocht die daar ter plekke vervaardigd worden. Door tus-

Wereldwinkel Diemen

De bijna 400 Nederlandse *Wereldwinkels* en *Fair Trade Shops* verkopen de mooiste wereldcadeaus en producten die volgens eeuwenoude tradities met een hedendaags tintje zijn gemaakt. Elk artikel is met zorg en volgens eerlijke handelscriteria ingekocht. Door de handel met de *Wereldwinkels* verdienen de makers van deze goederen en producten een geregeld inkomen. Bovendien krijgen zij ondersteuning bij het ontwikkelen van hun bedrijf. Zo snijdt het mes aan twee kanten: de opbrengst van de producten die hier worden verkocht gaat rechtstreeks naar de vervaardigers in de derdewereldlanden en de klanten kopen exclusieve producten die vaak van gerecycled materiaal zijn vervaardigd. *Wereldwinkels* maken hiermee duidelijk dat armoede wél bestreden kan worden.

Het assortiment van de *Wereldwinkel Diemen* is groter dan menig-een denkt. Zo treft men er niet alleen duurzame producten aan, bijvoorbeeld fraai decoratief houdsnijwerk, speelgoed, sieraden, muziekinstrumenten en kleding, maar ook wijn en koffie. Rond de kersttijd worden er ook bijzondere kerstartikelen, zoals kerststalletjes en kerststukjes verkocht. De *Wereldwinkelbus* staat elke vrijdag en zaterdag op het Claes van Maarssenplein bij het winkelcentrum *Diemerplein*. De winkel is geopend van 10.00 tot 17.00 uur.

senkomst van Ina Stokman, die de importeur van deze puzzels kent, werd een inzamelingsactie gestart om een school te stichten in Sri Lanka. Er werd geld en kleding ingezameld met de hulp van *RTV Diemen*. Er kwamen veel giften binnen en de gemeente Diemen verdubbelde het opgehaalde bedrag. Met dit geld werd in Ambalantota op Zuid-Sri Lanka de 'pre-school' *Het Elsenegroen* gebouwd. De school, die op 15 januari 2006 officieel werd geopend, wordt ter plaatse geleid door nonnen. Ze ontvangt nog jaarlijks een subsidie van de *Stichting 'Het Elsenegroen'*. Hoewel het voeren van acties geen doel is, heeft *Het Elsenegroen* onlangs in het Afrikaanse Uganda een koe geadopteerd. Dat wil zeggen dat *Het Elsenegroen* het geld heeft geleverd waarmee de koe gekocht kon worden, die nu verder door een weduwvrouw verzorgd wordt. Een gedeelte van de melk gebruikt ze zelf en de rest wordt verkocht. Met de opbrengst van de melk en de mest van de koe kan zij weer een aantal bij haar inwonende weeskinderen onderhouden.

Toekomstplannen

In de toekomst hoopt *Het Elsenegroen* een vaste, betaalbare ruimte te kunnen vinden waar meer producten kunnen worden uitgestald en meer activiteiten kunnen worden ontplooid. Verder zoekt ze aansluiting met andere groepen die in de derde wereld actief zijn, zoals *Amnesty International* en *Unicef*, teneinde de krachten te kunnen bundelen en samen te werken op het gebied van de verkoop. "De aanpak wordt steeds professioneler," licht Els Nuisker toe. "Ons imago moet zijn, kwaliteitsproducten, gemaakt onder menswaardige omstandigheden, door mensen die daar een fatsoenlijke beloning voor krijgen. We zijn geen liefdadigheidsinstelling."

* De naam "Elsengroen" is samengesteld uit de voornamen van Els Leijdekkers en Els Nuisker en de achternaam van Dineke Groen.

De auteur is Arlien Bakker, in de jaren '70 medewerkster bij de Diemense Derde Wereldwinkel, en Els Nuisker, oud-voorzitster van Diemer Wereldwinkel 'Het Elsenegroen' is veel dank verschuldigd voor de interviews. Tevens werd dankbaar gebruik gemaakt van de aanvullende informatie die werd verstrekt door Dineke en Jan Groen en de door Alfons Ruitenbeek beschikbaar gestelde documentatie over de Diemense wereldwinkels